

- двокомпонентні складні слова значно переважають на багатоконпонентним, що зумовлене мовною економією і конденсацією мовного виразу;
- аналіз частиномовної приналежності компонентів, з яких складаються композити, показав, що найуживанішим структурним типом є складні слова, утворені виключно з іменникових основ, що пояснюється категоріальним значенням іменника, його синтаксичними функціями, а також більшою гнучкістю у порівнянні з іншими частинами мови;
- кількісне домінування повноскладних композитів над неповноскладними пояснюється простотою першої моделі, а також історичним розвитком німецької мови.

Аннотация: В центре исследования находятся сложные слова в немецком языке. В статье проанализированы структурные особенности композитов, полученных методом сплошной выборки из романа Э. М. Ремарк «Три товарища». Проведенный анализ частеречной принадлежности сложных слов, их непосредственных составляющих и лексем в их составе позволил распределить композиты на структурные типы и выявить самые продуктивные из них. В результате исследования сложные слова разделены на модели, учитывая наличие / отсутствие соединительных элементов в их составе.

Ключевые слова: композит, непосредственное составляющее, структурный тип, соединительный элемент, полносложный композит, неполносложный композит.

Abstract. The research focuses on compounds in the German language. The paper deals with the structural peculiarities of compounds obtained by using the method of complete selection from the novel «Three Comrades» of Erich Maria Remarque. The part-of-speech tagging of the compounds and their components allows establishing the structural types and to define the most productive of them. The compounds are classified into models according to the presence / absence of the connecting element.

Keywords: compound, direct constituent, structural type, connecting element, compound with connecting element, compound without connecting element.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Лингвистический энциклопедический словарь / гл. ред. В. Н. Ярцева. – 2-е изд., доп. – М. : Большая российская энциклопедия, 2002. – 709 с.
2. Степанова М. Д. Словообразование современного немецкого языка. – изд. 2-е, испр. – М. : КомКнига, 2007. – 376 с.
3. Степанова М. Д., Чернышева И. И. Лексикология современного немецкого языка. – М. : Academia, 2005. – 256 с.
4. L. Ortner, E. Müller-Bollhagen. Substantivkomposita (Komposita und kompositionsähnliche Strukturen 1) // Deutsche Wortbildung: Typen und Tendenzen der deutschen Gegenwartssprache; eine Bestandsaufnahme des Instituts für Deutsche Sprache, Forschungsstelle Innsbruck. Vierter Hauptteil Sprache der Gegenwart, Bd. LXXIX. – Berlin ; New York : de Gruyter, 1991. – 863 S.

УДК 811.112.2'367.2

СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ІМЕННИКОВИХ КОМПОЗИТІВ З АНГЛІЦИЗМАМИ У ЇХНЬОМУ СКЛАДІ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Д. О. Ревенко, О. О. Залужна

Анотация. У статті розглянуто структурні особливості складних слів з англiцизмами у їхньому складі у сучасній німецькій мові. Дослідження виконано на корпусі практичного матеріалу, 407 лексичних одиниць, вилученому методом суцільної вибірки з тлумачного словника сучасної німецької мови Wahrig. В результаті проведеного аналізу виділено структурні моделі та синтаксичні типи композитів, встановлено роль англiмовних запозичень у процесі словоскладання у сучасній німецькій мові.

Ключові слова: англiцизм, композит, безпосередній складник, структурна модель, синтаксичний тип.

Мова – це явище, яке постійно розвивається. Одними з найпродуктивніших способів збагачення та розширення словникового складу мови є утворення нових мовних одиниць

шляхом словотвору та запозичення. запозичення є невід'ємними складовими лексичного складу сучасної німецької мови, що зумовлює актуальність досліджень, присвячених цій проблематиці.

Характерною особливістю сучасних запозичень є їхня гнучкість, вони легко інтегруються у мову-рецептор завдяки тому, що піддаються графічній, фонетичній, морфологічній (словотвірній), семантичній адаптації. Питаннями асиміляції англомовних запозичень в німецькій мові займалися багато лінгвістів, а саме Т. Г. Гавриленко, В. Ю. Бондаренко, Е. В. Червова, Е. Доналіес, Л. Айхінгрер та ін.

На ранніх етапах розвитку німецької мови розширення її словникового складу шляхом запозичення відбувалося, в першу чергу, за рахунок запозичень із латинської та французької мов, що зумовлюється як лінгвістичними, так і екстралінгвістичними чинниками. Однак, починаючи з кінця XIX сторіччя джерелом поповнення стала англійська мова.

Англіцизми стали активним джерелом збагачення лексичного складу сучасної німецької мови. Вони називають як нові поняття й явища, так і використовуються як синоніми до вже існуючих лексичних одиниць. Найактивніше кількість англійських запозичень збільшується в таких сферах як наука, культура, реклама, комп'ютерні й інформаційні технології, новітні медіа, економіка, бізнес, дозвілля.

Особливу увагу дослідників привертає той факт, що англіцизми не лише легко інтегруються у словниковий склад сучасної німецької мови, але й беруть участь у процесах словотвору. Дериваційна інтеграція англійських слів є показником високого ступеня їхньої асимільованості: німецькомовна людина приймає їх як рівноправні лексеми, утворюючи від них німецькі деривати і використовуючи їх у мові [1, с. 252]. Крім того, англіцизми є активними учасниками процесу словоскладання, який є найпродуктивнішим способом поповнення словникового складу сучасної німецької мови. Однак, не зважаючи на актуальність зазначеної проблематики, на сьогодні не існує окремих досліджень, присвячених вивченню особливостей англіцизмів у складі композитів у сучасній німецькій мові, в чому і полягає новизна пропонованого дослідження.

Отже, мета дослідження полягає у виявленні структурних особливостей іменникових композитів з англіцизмами у їхньому складі у сучасній німецькій мові.

Поставлена мета передбачає вирішення таких завдань:

- скласти корпус іменникових композитів, у складі яких є англомовні запозичення;
- визначити словотвірні особливості англіцизмів;
- дослідити структуру німецьких іменникових композитів з англіцизмами у їхньому складі.

Об'єкт дослідження – іменникові композити, у складі яких є англомовні запозичення в сучасній німецькій мові.

Предмет дослідження – структурні особливості зазначених композитів.

Матеріалом дослідження є композити з англіцизмами у їхньому складі у сучасній німецькій мові, відібрані методом суцільної вибірки з тлумачного словника сучасної німецької мови „WANRIG. Wörterbuch der deutschen Sprache“ [2]. Корпус становлять 407 лексичних одиниць.

Аналіз практичного матеріалу показав, що іменникові композити, у складі яких є англомовні запозичення можна поділити на такі структурні моделі:

1) двокомпонентні композити:

а) повністю запозичені з англійської мови, напр.: *das Airport* ‘аеропорт’, *das Acidhouse* ‘кислотна музика’;

б) двокомпонентні композити, один з безпосередніх складників яких є англіцизмом, напр.: *die Internetkenntnisse* ‘інтернет навички’, *das Comicheft* ‘журнал коміксів’, *das Showgeschäft* ‘шоубізнес’, *das Cocktailkleid* ‘котельна сукня’;

2) багатокомпонентні композити:

а) повністю запозичені з англійської мови, напр.: *das Candlelightdinner* ‘вечеря при свічках’, *das Catwalkbeauty* ‘краса дефіле’, *das Overheadprojektor* ‘графопроєктор, кодоскоп’

б) один/два з компонентів англіцизм/и, напр.: *das Volleyballspiel* ‘волейбол’, *das Datenhighway* ‘інформаційна магістраль’, *das Datenbanksystem* ‘інформаційна банківська система’.

3) композити, у складі яких є абревіатури, напр.: *die SMS-Nachricht* ‘смс-повідомлення’.

Таблиця 1 – Структурні моделі композитів з англіцизмами у їхньому складі у сучасній німецькій мові

Структурна модель	Приклади	Кількість	
		одиниць	%
двокомпонентні композити			
повністю запозичені з англійської мови	<i>der Babysiter</i> ‘няня’ <i>das Acidhouse</i> ‘кислотна музика’	343	84 %
один з безпосередніх складників – англіцизм	<i>die Power-Frau</i> ‘владна жінка’; <i>das Cocktailkleid</i> ‘котельна сукня’	49	12 %
багатокомпонентні композити			
повністю запозичені з англійської мови	<i>das Candlelightdinner</i> ‘вечеря при свічках’ <i>die Catwalkbeauty</i> ‘краса дефіле’	11	3 %
один з безпосередніх складників – англіцизм	<i>der Datenhighway</i> ‘інформаційна магістраль’ <i>das Datenbanksystem</i> ‘інформаційна банківська система’	3	0,7 %
композити, у складі яких є абревіатури			
один з безпосередніх складників – англіцизм	<i>die SMS-Nachricht</i> ‘смс-повідомлення’	1	0,3 %
Разом		407	100 %

За способом синтаксичного поєднання компонентів розрізняють такі типів композитів: детермінативні, копулятивні, зрощення, суміщення та одиниці, утворені способом контамінації [3, с. 211–213].

Детермінативний композит є найбільш поширеним типом композиції. Це «гіпотактична композиція», тобто перший безпосередній складник (детермінатив, пояснює слово) підпорядковується другому (основному слову). При цьому перша частина може належати до будь-якого класу слів, на відміну від другої.

Копулятивний композит – це вид складного слова, в якому його безпосередні складники є рівноправними. На рівних підставах вони пов’язані один з одним, тому не можливо визначити у цьому випадку основний компонент. Обидва безпосередні складники копулятивного композита повинні належати до одного класу слів, щоб бути рівноправними.

Зрощення – це результат взаємодії двох словотворчих процесів: словоскладання і суфіксації або словоскладання і субстантивації. Своєрідність цього процесу полягає в тому, що він перетворює словосполучення, не змінюючи форми останнього, в єдину словотворчу основу і взаємодіє при цьому з іншим способом.

Суміщення (зсув) утворюють особливий тип складних слів у німецькій мові. Вони представляють собою об’єднання в одній одиниці декількох слів або цілого «маленького» речення. Компоненти таких складних слів не втрачають свого самостійного значення та легко розуміються.

Одиниці утворені способом контамінації – це так звані, «слова-злитки», «змішання слів», а саме виникнення нового слова, його форми або виразу внаслідок зближення, поєднання частин двох подібних слів, форм, виразів.

В ході дослідження було виявлено, що у корпусі практичного матеріалу представлені:

- 1) детермінативні композити, напр.: *Championsleague, Gewichtstraining, Aircondition*;
- 2) суміщення, напр.: *Biofeedback, Candelightdinner, Datenbanksystem*;
- 3) композити, утворені способом контамінації, напр.: *Transponder*

Таблиця 2 – Синтаксичні типи композитів з англiцизмами у їхньому складі у сучасній німецькій мові

Синтаксичний тип	Приклади	Кількість	
		одиниць	%
Детермінативні композити	Championsleague, Gewichtstraining	397	97,5 %
Суміщення	Biofeedback, Candelightdinner	9	2,2 %
Контамінація	Cherleader, Allroundman	1	0,3 %
Разом		407	100 %

Отже, аналіз німецьких композитів, де щонайменше один з компонентів є англiцизмом показав, що більшість з них відноситься до детермінативних композитів. Складні композити з англійськими запозиченнями, які утворені способом суміщення і контамінації є скоріш винятками із правила.

Висновки. Потужний потік англiцизмів у сучасну німецьку мову призвів до своєрідної суміші німецьких, англійських та гібридних слів. Але можна зробити висновок, що англiцизми успішно адаптувались у німецькій мові. По-перше, для описання деяких понять краще вживати більш місткі англійські запозичення; по-друге, англiцизми вживаються для уникнення повторень; по-третє, англiцизми запозичення вживаються для того, щоб уникнути непорозуміння.

Таким чином, стрімке збільшення кількості англiцизмів у складних словах є актуальною тенденцією розвитку сучасної німецької мови за нових умов. Основною причиною появи таких слів слугують стрімкий розвиток науки і техніки, тенденція до глобалізації, проникнення новітніх технологій, результатів наукових відкриттів та інновацій у всі сфери повсякденного життя людей. Запозичені англійські слова у німецькій мові отримують нове оформлення, зазнають повної інтеграції, що являє собою комплексний процес, який охоплює всі сторони існування та розвитку слів у мові.

Аннотація. В статье рассмотрены структурные особенности сложных слов с английскими компонентами в их составе в современном немецком языке. Исследование выполнено на практическом материале, 407 лексических единиц, полученном методом сплошной выборки из толкового словаря современного немецкого языка Wahrig. В результате проведенного анализа были выделены структурные модели и синтаксические типы композитов, а также установлена роль англицизмов в процессе словосложения в современном немецком языке.

Ключевые слова: англицизм, композит, непосредственное составляющее, структурная модель, синтаксический тип.

Abstract. The paper deals with the structural peculiarities of compounds with English loan words as their structural elements in Modern German. The research is based upon the corpus of 407 lexical units, obtained by using the method of complete selection from the dictionary of German language Wahrig. The research allows to determine the structural models and syntactic types of the compounds and to define the role of English loan words in the process of compounding in Modern German.

Keywords: English loan word, compound, direct constituent, structural model, syntactic type.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Дьяков А.И. Словообразовательный потенциал и словообразовательная активность англицизмов в русском языке // Вестник науки Сибири. – 2012. – №4 (5). – С. 252–256.
2. WAHRIG. Wörterbuch der deutschen Sprache. – Режим доступу до словника : https://www.dtv.de/files_media/title_pdf/leseprobe-34743.pdf
3. Омельченко М.С. Классификация англо-американских заимствований в немецком языке // Вестник Брянского государственного университета. – 2010. – № 2. – С. 211–213.